

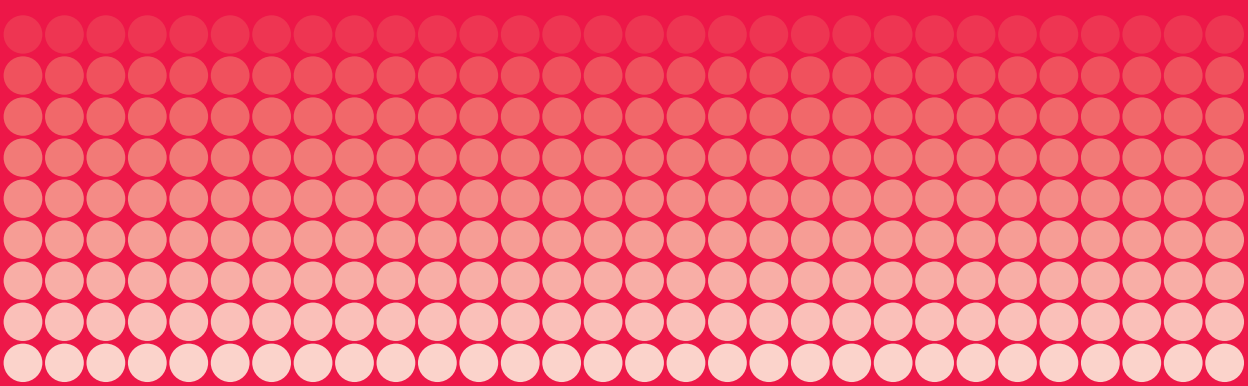
sipri

SIPRI YEARBOOK 2018

Armaments,
Disarmament and
International
Security

Resum en català

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

El SIPRI és un institut internacional independent que es dedica a la recerca sobre conflictes, armaments, control de les armes i desarmament. Fundat el 1966, el SIPRI proporciona dades, anàlisis i recomanacions, basades en fonts públiques, a autoritats, investigadors, mitjans de comunicació i públic interessat.

L'ANUARI DEL SIPRI

El *SIPRI Yearbook 2018* presenta un recull d'informacions originals en àmbits com ara la despesa militar mundial, les transferències internacionals d'armes, la producció d'armes, les forces nuclears, els conflictes armats i les operacions de pau multilaterals, juntament amb les anàlisis més actuals d'aspectes importants del control d'armes, la pau i la seguretat internacional.

Aquest quadern resumeix el contingut del *SIPRI Yearbook 2018* i aporta exemples de les dades i les anàlisis que conté.

ÍNDEX

1. Introducció	1
Part I. Conflictes armats i gestió dels conflictes, 2017	
2. Conflictes armats i processos de pau	2
3. Operacions de pau i gestió dels conflictes	4
Part II. Despesa militar i armaments, 2017	
4. Despesa militar	6
5. Transferències internacionals d'armes i evolució en la producció d'armes	8
6. Forces nuclears al món	10
Part III. No-prolifерació, control d'armes i desarmament, 2017	
7. Desarmament nuclear, control d'armes i no-prolifерació	12
8. Amenaces químiques i biològiques per a la seguretat	14
9. Control d'armes convencionals	15
10. Controls sobre el comerç d'armes i material de doble ús	16
Annexos	18

1. INTRODUCCIÓ.

ESTABILITAT INTERNACIONAL I SEGURETAT HUMANA EL 2017

DAN SMITH

La seguretat mundial s'ha deteriorat molt en els darrers deu anys. Els conflictes armats han augmentat en nombre, complexitat i letalitat i s'ha produït una violència prolongada i impactant en àmplies zones de l'Orient Mitjà, Àfrica i el sud asiàtic. El nombre de persones desplaçades per la força al món ha augmentat molt en els darrers anys i supera els 65 milions. Altres aspectes que agreugen la inseguretat són la internacionalització de conflictes que sovint comencen sent afers purament interns, el nexa de la violència criminal i les activitats de múltiples grups armats, i l'impacte del canvi climàtic.

Les transferències internacionals de grans armes han augmentat i la despesa militar mundial s'ha estabilitzat en un nivell elevat. Encara que el nombre d'ogives nuclears desplegades ha continuat disminuint, les mesures que van fer possibles aquestes retallades es veuen amenaçades: Rússia i els EUA s'han acusat mútuament d'infringir el Tractat sobre l'eliminació de míssils de curt i mitjà abast (Tractat INF) de 1987; i, encara que s'està aplicant, el Tractat per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START) de 2010 expira al febrer de 2021 sense que hi hagi converses per prorrogar-lo o substituir-lo.

El panorama mundial de la no-proliferaió nuclear és ambivalent. Corea del Nord s'ha unit a les files dels estats que tenen armes nuclears, malgrat els importants esforços internacionals per evitar-ho, mentre que el Pla Integral d'Acció Conjunta (PIAC) acordat amb l'Iran fins ara s'ha considerat

un èxit. L'adopció del Tractat sobre la Prohibició de les Armes Nuclears (TPAN) al juliol de 2017 va generar una gran oposició entre els estats amb armes nuclears i els seus aliats, però els que en són partidaris consideren que ofereix una oportunitat que podria ser decisiva per tornar a progressar cap al desarmament nuclear complet. Amb tot, persisteixen profundes i antigues diferències conceptuais sobre la relació entre armes nuclears i seguretat internacional.

Les tensions internacionals i les dinàmiques canviants de poder també es van fer sentir el 2017. L'afeblida relació entre Rússia i els EUA —alimentada, entre d'altres, per l'annexió russa de Crimea i la seva participació en el conflicte a l'est d'Ucraïna, així com les acusacions d'ingerència russa en la política interna occidental— va posar fi a tota probabilitat a mitjà termini d'integrar Rússia amb Occident. Altres àrees importants de tensió internacional van ser el mar de la Xina Meridional, el mar de la Xina Oriental, les tensions entre la Xina i l'Índia, la reactivació del conflicte entre l'Índia i el Pakistan pel Caixmir, la rivalitat regional entre l'Iran i l'Aràbia Saudita, i les tensions internes de l'OTAN amb Turquia.

Més enllà de les tensions entre dos rivals o dins de zones geogràfiques, hi ha un marc més ampli de dinàmiques canviants de poder i relacions geopolítiques i geoestratègiques. Ni el model bipolar de la guerra freda ni l'unipolar que en va agafar el relleu serveixen per explicar el que està passant. És evident que el canvi està en marxa, però no quin serà el resultat. ●

2. CONFLICTES ARMATS I PROCESSOS DE PAU

A diferència dels models històrics, els conflictes armats actuals tendeixen a concentrar-se en zones urbanes i causen més víctimes civils que militars. En els primers 11 mesos de 2017, almenys 15.399 civils van morir a causa d'armes explosives, la gran majoria en ciutats, un 42% més que el 2016. El nombre de persones desplaçades per la força arreu del món a finals de 2016 era de 65,6 milions, xifra rècord que probablement es va mantenir el 2017, sobretot atesa la nova crisi de desplaçament a Myanmar i les que s'arrosseguen a molts altres llocs, com ara l'Afganistan, l'Amèrica Central, la República Democràtica del Congo (RDC), Somàlia, Sudan del Sud, Síria i el Iemen. Els conflictes armats també van contribuir a incrementar la inseguretat alimentària el 2017: set països van registrar nivells de crisi o emergència almenys en una quarta part de la població: l'Afganistan, la República Centreafricana (RCA), el Líban, Somàlia, Sudan del Sud, Síria i el Iemen.

Amèrica

Es van evidenciar signes positius que el procés de pau a Colòmbia podria posar fi ben aviat a l'únic conflicte armat actiu a l'hemisferi occidental. Amb tot, a diversos països americans (com ara El Salvador, Mèxic i Paraguai) els nivells de violència política i criminal van continuar sent alts. Les ciutats americanes són de les més perilloses del món i això intensifica la crisi de desplaçament forçat, sobretot des del nord de l'Amèrica Central.

Àsia i Oceania

Cinc països van participar en conflictes armats el 2017: l'Afganistan, les Filipines,

l'Índia, Myanmar i el Pakistan. A Myanmar, el desplaçament forçat dels rohingyes també es va notar a Bangla Desh. A les Filipines, les forces de seguretat van cometre actes de violència generalitzada amb impunitat. A l'Afganistan i les Filipines, Estat Islàmic (EI) és una amenaça cada cop més gran, mentre que altres parts d'Àsia i Oceania van continuar afectades per la inestabilitat, per diverses causes. En particular, les tensions estan augmentant al nord-est asiàtic, una de les regions més militaritzades del món, sobretot a causa dels programes d'armes nuclears i míssils balístics de Corea del Nord. Com a dada positiva, els processos de pau al Nepal i Sri Lanka van contribuir a augmentar l'estabilitat als dos països.

Europa

El 2017 hi havia dos conflictes armats: a Nagorno-Karabakh (entre Armènia i l'Azerbaidjan) i a Ucraïna. Alguns conflictes no resolts, per bé que inactius, no semblaven haver millorat gens: Xipre, Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud), Moldàvia (Transdnièster) i Kosovo. Com a teló de fons, van continuar augmentant les tensions entre Rússia i els membres de l'OTAN i Occident en general, i es va denunciar la ingerència russa en la política interna occidental. Els estats europeus també van continuar prioritzant la lluita contra el terrorisme.

Orient Mitjà i nord d'Àfrica

Hi va haver set conflictes armats actius el 2017 —a Egipte, el Iemen, l'Iraq, Israel i Palestina, Líbia, Síria i Turquia—, molts dels quals estan interconnectats i involucren potències regionals i internacionals, a més de nombrosos actors subestats. Entre els principals

esdeveniments regionals hi ha les conseqüències de la Primavera Àrab, la rivalitat regional entre l'Iran i l'Àrabia Saudita i les pèrdues territorials d'EI. Egipte afronta la seva pitjor situació de drets humans en dècades i una guerra civil oberta al Sinaí. L'Iraq té davant seu la tasca ingent de reconstruir les zones que havia ocupat EI —especialment a Mossul, on la destrucció va ser generalitzada— i aconseguir una veritable reconciliació política entre xiïtes, kurds i sunnites i també dins de cada comunitat. La complexa guerra siriana, que enfronta potències regionals i internacionals, ha provocat el desplaçament de mitja població —més de 5,4 milions de refugiats i més de 6,1 milions de desplaçats interns— i la greu inseguretat alimentària de 6,5 milions de persones, i el risc de 4 milions més de patir-la. Ni les converses de pau amb mediació de l'ONU ni les negociacions paral·leles d'Astana van aconseguir grans progressos. Al Iemen, la coalició liderada per l'Àrabia Saudita va mantenir el bloqueig parcial dels territoris controlats pels houthis, amb conseqüències humanitàries devastadores: almenys 17 milions de persones (el 60% de la

població) s'enfrontaven a una greu inseguretat alimentària.

Àfrica subsahariana

El 2017 hi va haver set conflictes armats actius: a Mali, Nigèria, l'RCA, l'RDC, Etiòpia, Somàlia i el Sudan del Sud. Altres països, com ara Burundi, Camerun, Gàmbia, Kenya, Lesotho, Sudan i Zimbàbue, van experimentar tensions i conflictes postbèl·lics o van ser focus de possibles conflictes armats. A l'Àfrica subsahariana es poden identificar dues grans novetats. En primer lloc, molts conflictes se solapen entre estats i regions a causa de les activitats transnacionals de grups islamistes violents, altres grups armats i xarxes criminals. En molts països, especialment a les regions del Sahel i el llac Txad, aquests conflictes solapats estan vinculats a la pobresa extrema, la inestabilitat, la fragilitat econòmica i la baixa resiliència, situacions que es veuen agreujades pel canvi climàtic, la corrupció, unes polítiques econòmiques inadequades i la mala gestió. En segon lloc, sembla que hi ha una creixent internacionalització de les activitats antiterroristes a Àfrica, liderades principalment per dos actors externs: França i els EUA. ●

3. OPERACIONS DE PAU I GESTIÓ DELS CONFLICTES

A diferència de 2016, el 2017 va ser un any frenètic per a les operacions de pau, tant sobre el terreny com en la negociació, sobretot per a l'ONU. El descens de personal desplegat en operacions de pau, iniciat el 2012 amb la reducció de la Força Internacional d'Assistència per a la Seguretat (FIAS), va continuar el 2017. Aquesta xifra es va reduir en un 4,5% el 2017, fins a 145.911 persones. Els desplegaments de l'ONU havien anat augmentant abans de 2016, però el 2017 van caure un 7,6%. En canvi, el personal d'operacions externes a l'ONU va augmentar un 2,3%, fins a 47.557 efectius.

Tendències i evolució en les operacions de pau el 2017

El 2017 hi havia 63 operacions de pau multilaterals actives, una més que el 2016. Es van tancar tres operacions de l'ONU: l'Operació a la Costa d'Ivori (ONUCI), la Missió a Colòmbia (UNMC) i la Missió d'Estabilització a Haití (MINUSTAH). Les dues últimes van donar pas a missions més petites: la Missió de Verificació a Colòmbia (VNUMC) i la Missió de Suport a la Justícia a Haití (MINUJUSTH). Durant l'any només es va tancar una missió externa a l'ONU —la Missió Regional d'Assistència a les Illes Salomó (RAMSI)—, mentre que se'n van establir tres més d'externes a l'ONU: la Missió de la Comunitat Econòmica dels Estats de l'Àfrica Occidental a Gàmbia (ECOMIG); la Missió Assessora de la UE en suport de la reforma del sector de la seguretat a l'Iraq (EUAM Iraq), i la Missió Preventiva de la Comunitat de Desenvolupament de l'Àfrica Austral al Regne de Lesotho (SAPMIL). Encara que l'ONU continua sent clarament l'actor principal en

operacions de pau, les dues d'externes a l'ONU desplegades per les comunitats econòmiques regionals africanes denoten la voluntat africana de tenir més protagonisme en aquestes operacions. Això també es reflecteix en l'establiment de la Força Conjunta del Grup dels Cinc del Sahel (FC-G5S), una operació multilateral no pacífica que queda fora de la definició del SIPRI d'operació de pau multilateral.

Tensions amb els estats amfitrions

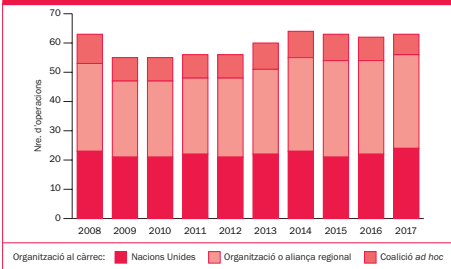
Segons l'agenda de manteniment de la pau, les operacions de l'ONU estan prestant més atenció als processos polítics, la consolidació de la pau i la prevenció de conflictes. Això fa que s'enfrontin cada vegada més a tensions per la sobirania nacional i operin en el límit del consentiment de l'estat amfitrió. Això ja és evident a Burundi, l'RDC i el Sudan del Sud, on els governs amfitrions consideren els esforços de l'ONU una violació de la seva sobirania i hi responen obstruint el desplegament. Fora del sistema de l'ONU, s'han recollit molts més fruits. Els governs amfitrions han tendit a afavorir solucions predominantment militars en suport de la seva autoritat, com l'FC-G5S i la Força Multinacional Conjunta contra Boko Haram. En els casos de Gàmbia i Lesotho, les organitzacions regionals van poder intervenir en països petits, malgrat que el suport del govern amfitrió era qüestionable en el primer cas.

Morts entre el personal de pau

En anys anteriors, la Missió Multidimensional Integrada d'Estabilització de l'ONU a Mali (MINUSMA) va haver d'afrontar morts entre el personal de pau relacionades amb actes hostils. El 2017, la Missió Multidimensional Integrada

NRE. D'OPERACIONS DE PAU MULTILATERALS, PER TIPUS D'ORGANITZACIÓ AL CÀRREC, 2008-17

d'Estabilització de l'ONU a l'RCA (MINUSCA) i la Missió d'Estabilització de l'ONU a l'RDC (MONUSCO) també van patir pèrdues substancials. Un moment especialment greu va ser l'atac del 7 de desembre contra una base d'operacions de la MONUSCO a Semuliki (Kivu del Nord), en el qual van morir 15 membres tanzans i almenys 53 van resultar ferits.

En general, l'ONU va registrar un increment espectacular de les morts relacionades amb actes hostils, tant en termes absoluts (de 34 el 2016 a 61 el 2017) com en proporció del personal desplegat (de 0,31 a 0,61 per 1.000). Una anàlisi independent de la seguretat d'aquest personal, dirigida pel tinent general Carlos Alberto dos Santos Cruz, va deixar un interrogant: ¿com generaria l'ONU les forces amb la mobilitat necessària per garantir la postura de força requerida per encarar els entorns més complexos que envolten aquestes missions?

Reforma i pressupost de l'ONU en manteniment de la pau

La reforma de les operacions de manteniment de la pau, inclosa l'aplicació de l'informe del Grup Independent d'Alt Nivell de l'ONU sobre les Operacions de Pau, es va continuar debatent a l'Assemblea

General i el Consell de Seguretat. Aquest debat es va veure eclipsat per dos fets: l'increment de la inseguretat del personal desplegat en les operacions de pau de l'ONU i els esforços de l'administració del president dels EUA, Donald J. Trump, per reduir dràsticament el pressupost de l'ONU en aquest àmbit.

El 2017, les operacions de pau de l'ONU, com les africanes, ja no podien comptar amb un "finançament previsible i sostenible". Les retallades pressupostàries buscades per l'administració Trump, en particular, van portar l'ONU a replantejar-se l'estratègia en moltes operacions. Diversos dels països que aporten fons esperaven que aquestes retallades servien en la pràctica per consolidar la reforma de les operacions de manteniment de la pau, però els efectes de la fragmentació en algunes operacions, com ara MONUSCO, i de les grans reduccions en d'altres, com l'Operació Híbrida de la Unió Africana i l'ONU a Darfur, podrien incrementar el risc per al personal de pau i fer més vulnerables les poblacions. Si això passés, seria raonable esperar que l'ONU continués fent més amb menys? Valdria la pena córrer aquest risc? ●

4. DESPESA MILITAR

Es calcula que la despesa militar mundial el 2017 va ser de 1,739 bilions de dòlars, la xifra més alta des del final de la guerra freda, equivalent al 2,2% del PIB mundial o 230 dòlars per persona. La despesa mundial total el 2017 va ser lleugerament superior en comparació amb el 2016, un 1,1% més en termes reals.

La despesa militar a l'Amèrica del Nord va disminuir per setè any consecutiu, un 0,2% menys que el 2016. En canvi, a l'est asiàtic va continuar augmentant, per 23è any consecutiu, un 4,1% més que el 2016. A l'Europa Occidental, la despesa va augmentar per tercer any consecutiu, un 1,7% més que el 2016. A la resta del món es van observar tendències disperses: va disminuir a Àfrica, l'Amèrica Central i el Carib i a l'Europa Oriental, però va augmentar a l'Europa Central, l'Orient Mitjà (segons els països amb dades disponibles) i l'Amèrica del Sud.

Amb 610.000 milions de dòlars, els EUA van seguir sent el pressupost mundial més gran (3,1% del PIB, el mateix nivell que el 2016). Tot i que la despesa militar nord-americana el 2017 va ser un 22% inferior al pic de 2010, la tendència a la baixa ha anat disminuint. A finals de 2017, el Senat va aprovar un nou pressupost militar per a 2018 de 700.000 milions de dòlars, un increment substancial respecte al de 2017.

La Xina, el segon pressupost del món, va destinar uns 228.000 milions de dòlars al seu exèrcit el 2017, un 5,6% més que el 2016, l'increment més baix des de 2010, però en consonància amb el creixement del PIB i la inflació. L'Aràbia Saudita es va convertir en el tercer pressupost de 2017, després d'un augment del 9,2%, fins a 69.400 milions de dòlars. Rússia, en canvi, va reduir la despesa en un 20%, fins a 66.300 milions de

DESPESA MILITAR MUNDIAL, 2017

Regió	Despesa (mm\$)	Variació (%)
Àfrica	(42,6)	-0,5
Nord d'Àfrica	(21,1)	-1,9
Àfrica subsahariana	21,6	0,9
Amèrica	695	0,0
Amèrica Central i Carib	7,6	-6,6
Amèrica del Nord	630	-0,2
Amèrica del Sud	57,0	4,1
Àsia i Oceania	477	3,6
Àsia Central i sud asiàtic	82,7	3,0
Est asiàtic	323	4,1
Oceania	29,9	-0,6
Sud-est asiàtic	41,1	0,1
Europa	342	-2,2
Europa Central	24,1	12
Europa Oriental	72,9	-18
Europa Occidental	245	1,7
Orient Mitjà	..	..
Total mundial	1.739	1,1

( ) = estimació incerta; .. = dada no disponible; mm = milers de milions. Xifres de despesa en USD corrents (2016). Totes les variacions del període 2016-17 són en termes reals.

dòlars, fet que la converteix en el quart pressupost de 2017. L'Índia, amb una despesa que va augmentar un 5,5% el 2017, fins als 63.900 milions de dòlars, va ser el cinquè pressupost.

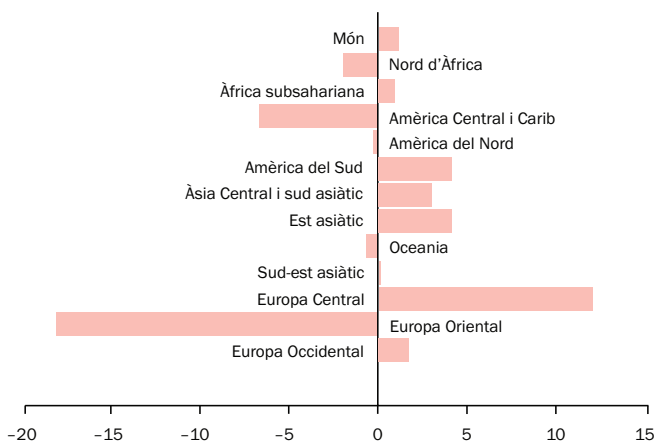
Deute, preu del petroli i despesa militar

Per als països amb economies que depenen de l'exportació de petroli, el volum d'ingressos públics procedents del cru juga un paper important en les decisions sobre despesa. La caiguda del seu preu el 2014 (i els baixos preus des d'aleshores) han reduït molt els ingressos del petroli en aquests països, que han hagut de buscar altres fonts de finançament (préstecs o deute) per finançar la despesa, inclosa la militar. Segons un estudi de la tendència del preu

VARIACIONS PERCENTUALS EN LA DESPESA MILITAR, PER REGIÓ, 2016-17

del petroli en comparació amb la de la despesa militar i el deute com a proporció del PIB en 15 països dependents de l'exportació de petroli (Algèria, Angola, Aràbia Saudita, Azerbaidjan, Equador, Iran, Iraq, Kazakhstan, Kuwait, Mèxic, Nigèria, Noruega, Rússia, Sudan del Sud i Veneçuela), quan els ingressos del petroli van caure es van buscar altres formes de finançament. Per a aquests 15 països, la despesa militar entre 2014 i 2017 va disminuir en una mitjana del 16%, però el preu del petroli va caure per sobre del 45% i l'augment mitjà del deute total com a proporció del PIB va ser del voltant del 154%. Les diferències entre ingressos i despeses en aquests països s'han finançat sobretot amb deute.

Transparència en la despesa militar

El SIPRI va fer passos importants el 2017 per millorar la transparència en la despesa militar amb l'anàlisi del finançament extrapressupostari al Perú i Veneçuela. La despesa extrapressupostària, que no forma part del pressupost estatal i sol ser opaca, prové sovint de les exportacions de recursos naturals. Es pot utilitzar sense

coneixement del parlament o del ministeri d'economia per pagar armes i altres activitats. Aquests fons ofereixen oportunitats lucratives per als funcionaris públics i les empreses que participen en els processos decisoris. En els casos de Veneçuela i el Perú, aquest finançament va ascendir a milers de milions de dòlars de despesa, sovint sense supervisió ni rendició de comptes.

La transparència internacional en la despesa militar continua sent motiu de preocupació, en particular arran de l'Informe de l'ONU sobre despeses militars. A 31 de juliol de 2017, almenys 42 estats havien informat l'ONU sobre la seva despesa militar de 2016. No s'havia rebut cap resposta dels estats africans ni de l'Orient Mitjà, ni de quatre dels cinc pressupostos militars més grans: EUA, Xina, Aràbia Saudita i Índia. La baixa participació en el mecanisme d'informació de l'ONU i la seva manca d'exhaustivitat posen en dubte la seva viabilitat. ●

5. TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES I EVOLUCIÓ EN LA PRODUCCIÓ D'ARMES

El volum de transferències internacionals de grans armes va augmentar un 10% entre 2008-12 i 2013-17, fins a assolir el nivell més alt des del final de la guerra freda. Aquest augment és una continuació de la tendència a l'alça iniciada a començaments de la dècada de 2000.

Els cinc proveïdors més grans de 2013-17 —els EUA, Rússia, França, Alemanya i la Xina— van representar el 74% del volum total de les exportacions de grans armes. Des de 1950 els EUA i Rússia (o la Unió Soviètica abans de 1992) han estat sistemàticament els proveïdors més grans, amb diferència, i juntament amb els de l'Europa Occidental històricament han copat la llista de deu principals proveïdors.

Els cinc principals importadors d'armes —l'Índia, l'Àrabia Saudita, Egipte, els Emirats Àrabs Units i la Xina— van representar en conjunt el 35% del total de les importacions. Àsia i Oceania van ser la principal regió receptora, amb el 42% del volum mundial d'importacions de grans armes el 2013-17, seguida de l'Orient Mitjà, amb el 32%. El flux d'armes cap a l'Orient

PRINCIPALS EXPORTADORS I IMPORTADORS DE GRANS ARMES, 2013-17

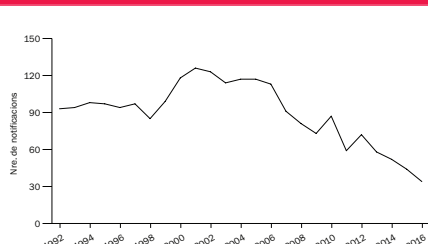
Exportador	Proporció mundial (%)	Importador	Proporció mundial (%)
1 Estats Units	34	1 Índia	12
2 Rússia	22	2 Àrabia Saudita	10
3 França	6,7	3 Egipte	4,5
4 Alemanya	5,8	4 EAU	4,4
5 Xina	5,7	5 Xina	4,0
6 Regne Unit	4,8	6 Austràlia	3,8
7 Espanya	2,9	7 Algèria	3,7
8 Israel	2,9	8 Iraq	3,4
9 Itàlia	2,5	9 Pakistan	2,8
10 Països Baixos	2,1	10 Indonèsia	2,8

Mitjà va augmentar en un 103% entre 2008-12 i 2013-17, i cap a Àsia i Oceania també va augmentar, en un 1,8%. En canvi, cap a Europa va disminuir notablement, en un 22%, com també cap a Amèrica, en un 29%, i cap a Àfrica, en un 22%.

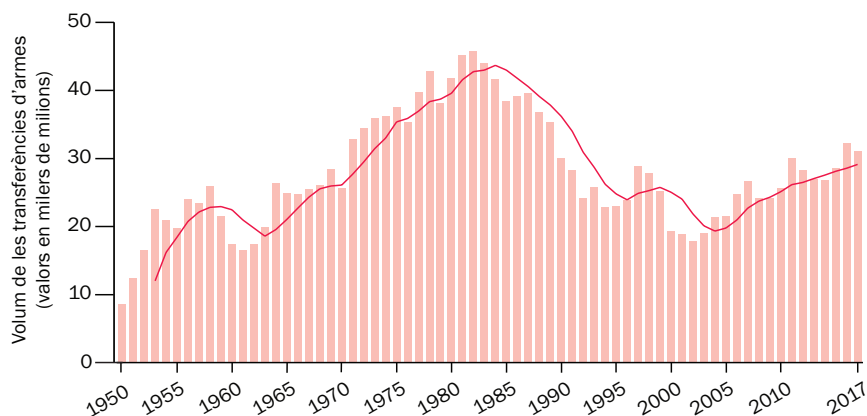
Transparència en les transferències d'armes

Com en els darrers anys, el 2017 la transparència pública en les transferències d'armes va registrar poques novetats positives. La xifra d'estats que informen sobre importacions i exportacions d'armes al Registre d'Armes Convencionals de l'ONU (UNROCA) va descendir al nivell més baix de la història i no es van produir grans canvis respecte als diversos mecanismes nacionals i regionals d'informació. Tanmateix, la majoria d'estats, cada cop més nombrosos, que han ratificat el Tractat sobre Comerç d'Armes de 2013 han complert la seva obligació d'informar sobre exportacions i importacions d'armes.

NRE. DE NOTIFICACIONS AL REGISTRE D'ARMES CONVENCIONALS DE L'ONU, 1992-2016

TENDÈNCIA EN LES TRANSFERÈNCIES DE GRANS ARMES, 1950-2017

El valor financer de les exportacions d'armes, 2016*

Encara que les dades del SIPRI sobre transferències d'armes no en representen el valor financer, molts estats publiquen xifres sobre el valor financer de les seves exportacions. A partir d'aquestes dades, el SIPRI calcula que el valor total del comerç global d'armes el 2016 va ser almenys de 88.400 milions de dòlars.

Producció d'armes i serveis militars

El Top 100 del SIPRI d'empreses militars i d'armament classifica les empreses més grans d'aquest sector (excepte les xineses) segons les vendes, tant nacionals com d'exportació. Les vendes totals del Top 100 del SIPRI el 2016* van ascendir a gairebé 375.000 milions de dòlars, un 1,9% més que el 2015. Aquest va ser el primer any d'augment des del pic de 2010. La pujada es deu sobretot a l'increment general en les vendes d'armes d'empreses amb seu als EUA, que dominen el Top 100. En conjunt, les vendes d'armes dels fabricants de

l'Europa Occidental es van mantenir estables el 2016. Les vendes d'armes de les empreses russes van continuar augmentant el 2016, mentre que les dels fabricants de països amb indústries d'armes emergents i altres països amb indústries d'armes consolidades van mostrar tendències desiguals. Entre els factors principals que impulsen el creixement de les vendes del Top 100 figuren les tensions internacionals i els conflictes armats, pel que fa a la demanda, i l'aplicació d'estratègies nacionals d'industrialització militar, pel que fa a l'oferta. Altres causes dels canvis poden ser les fusions, adquisicions i desinversions empresarials. ●

* Últim any amb dades disponibles.

6. FORCES NUCLEARS AL MÓN

A inicis de 2018 nou estats —els EUA, Rússia, el Regne Unit, França, la Xina, l'Índia, el Pakistan, Israel i Corea del Nord— posseïen aproximadament 14.465 armes nuclears, de les quals 3.750 estaven desplegades amb forces operatives. Unes 2.000 d'aquestes armes es mantenen en estat d'alerta operativa alta.

Arsenals nuclears

En general, les existències d'ogives nuclears continuen disminuint, sobretot gràcies als EUA i Rússia —junts tenen el 92% de totes les armes nuclears—, que han reduït les seves forces nuclears estratègiques en aplicació del Tractat per a la Reducció d'Armes Estratègiques Ofensives (Nou START) de 2010. Malgrat les reduccions dels seus arsenals, tant els EUA com Rússia tenen en marxa extensos i costosos programes per substituir i modernitzar les seves ogives nuclears i sistemes vectors aeris i balístics, així com les instal·lacions de producció d'armes nuclears.

Els altres estats amb armes nuclears tenen arsenals força més reduïts, però tots estan desenvolupant o desplegant nous sistemes d'armes o han anunciat la intenció de fer-ho. Es creu que Corea del Nord, l'Índia, el Pakistan i la Xina estan ampliant la dimensió dels seus arsenals nuclears.

Corea del Nord duu a terme el seu sisè assaig nuclear

Corea del Nord continua priorititzant el seu programa nuclear militar com a eix de la seva estratègia de seguretat i el 2017 va dur a terme la seva sisena detonació nuclear. L'assaig va elevar fins a 2.058 la xifra d'explosions nuclears registrades des de 1945.

Transparència insuficient

L'existència d'informació fiable sobre l'estat dels arsenals nuclears i les capacitats dels estats que tenen armes nuclears varia molt. Els EUA han revelat informació important sobre el seu arsenal i les seves capacitats nuclears, i França i el Regne Unit també han declarat certa informació. Rússia, malgrat compartir informació amb els EUA, es nega a revelar el desglossament detallat de les seves forces especificades en el Nou START, i el Govern nord-americà ha deixat de publicar informació detallada sobre les forces nuclears russes i xineses. Els governs indi i pakistanès efectuen declaracions sobre alguns dels seus assajos balístics, però no donen informació sobre l'estat ni la dimensió dels seus arsenals. Israel no fa declaracions sobre el seu arsenal nuclear i Corea del Nord no proporciona informació sobre les seves capacitats nuclears. ●

FORCES NUCLEARS AL MÓN, 2017

País	Ogives desplegades	Altres ogives	Total inventari
Estats Units	1.750	4.700	6.450
Rússia	1.600	5.250	6.850
Regne Unit	120	95	215
França	280	20	300
Xina	-	280	280
Índia	-	130-140	130-140
Pakistan	-	140-150	140-150
Israel	-	80	80
Corea del Nord	-	(10-20)	(10-20)
Total	3.750	10.715	14.465

- = zero; () = xifra incerta no inclosa en el total. "Altres ogives" inclou ogives operatives emmagatzemades i ogives retirades en espera de ser desmantellades. Les xifres de Rússia i els EUA no corresponen necessàriament a les de les seves declaracions del Tractat per a la reducció d'armes estratègiques ofensives (Nou START) de 2010 a causa de les regles de recompte del tractat. Les xifres totals inclouen l'estimació més alta quan es dona un interval. Totes les estimacions són aproximades i corresponen al gener de 2018.

RESERVES MUNDIALS DE MATERIALS FÍSSILS, 2017

La matèria primera de les armes nuclears és el material fissil, sigui urani altament enriquit (UAE) o plutoni separat. Els EUA, França, el Regne Unit, Rússia i la Xina han produït UAE i plutoni per a ús en armes nuclears, l'Índia i Israel han produït principalment plutoni i el Pakistan ha produït principalment UAE, però està millorant la seva capacitat per produir plutoni. Corea del Nord ha produït plutoni per a ús en armes nuclears, però també pot haver produït UAE. Tots els estats que disposen d'una indústria nuclear civil tenen capacitat per produir materials fissils.

El Grup Internacional sobre Materials Físsils recull informació sobre els estocs mundials d'aquests materials.

Reserves mundials, 2017	
Urani altament enriquit	-1.340 tones
Plutoni separat	
Estocs militars	-230 tones
Estocs civils	-290 tones

7. DESARMAMENT NUCLEAR, CONTROL D'ARMES I NO-PROLIFERACIÓ

El 2017 es va donar un nou i important impuls als esforços mundials per promoure el desarmament nuclear i la no-prolifерació.

Tractat sobre la Prohibició de les Armes Nuclears

L'any va estar marcat per la negociació i l'obertura per a la signatura del Tractat sobre la Prohibició de les Armes Nuclears (TPAN), el primer acord internacional jurídicament vinculant que prohibeix per complet les armes nuclears, amb l'objectiu final de la seva eliminació total. L'obertura de les negociacions sobre el tractat es va ordenar a finals de 2016 per mitjà d'una resolució de l'Assemblea General de l'ONU, motivada al seu torn per la creixent sensibilització internacional sobre les devastadores conseqüències humanitàries de qualsevol ús d'armes nuclears. Aquests passos reflectien la frustració de molts estats no posseïdors d'aquestes armes pel fet que els estats amb armes nuclears no es prenien seriosament l'obligació que els imposa el Tractat de No-Proliferació d'armes nuclears (TNP) de 1968 de caminar cap al desarmament nuclear. Si bé els partidaris del TPAN van reconèixer que no tindria un impacte immediat sobre els arsenals nuclears, sí que en van destacar l'impacte normatiu a llarg termini: serviria per deslegitimar i estigmatitzar les armes nuclears i, per tant, contribuiria a assolir l'objectiu final del desarmament nuclear. Al mateix temps, durant el 2017 es va acceptar que s'hauria d'anar definint la relació entre el TPAN, el TNP i els acords relacionats per evitar la fragmentació dels esforços en desarmament nuclear.

IRAN I EL PLA INTEGRAL D'ACCIÓ CONJUNTA

L'Iran va continuar aplicant el 2017 el Pla Integral d'Acció Conjunta (PIAC) per limitar el seu programa nuclear. Aquest pla es va acordar al juliol de 2015 entre l'Iran i el E3/EU+3 (els tres estats membres de la UE —França, Alemanya i el Regne Unit— més els EUA, Rússia i la Xina). Tanmateix, durant l'any, les tensions polítiques entre l'Iran i els EUA van amenaçar amb debilitar l'acord. A l'octubre, el president nord-americà, Donald J. Trump, es va negar a certificar que l'aixecament continuat de les sancions nord-americanes sobre l'Iran era proporcional a les accions iranianes en el marc del PIAC, decisió que, en virtut de la legislació nord-americana, va donar lloc a un període de revisió de 60 dies perquè el Congrés decidís si tornava a imposar les sancions. Tot i que el Congrés no va secundar aquesta iniciativa, la decisió de Trump va enfrontar els EUA amb els altres signataris del PIAC.

El control d'armes nuclears entre Rússia i els EUA

Rússia i els EUA van seguir aplicant el Tractat per a la Reducció d'Armes Estratègiques Ofensives (Nou START) de 2010, que imposa límits numèrics a les seves forces nuclears estratègiques. Amb tot, les perspectives de mantenir el progrés assolit en el control d'armes nuclears entre ambdós països des del final de la guerra freda semblaven cada vegada més allunyades. Ni Rússia ni els EUA van indicar que acceptarien prorrogar el Nou START abans del seu venciment, previst pel 2021. Tampoc no van mostrar gaire interès a negociar reduccions més profundes dels seus arsenals nuclears més enllà de les exigides pel Nou START. Al mateix temps, els EUA van continuar acusant Rússia de violar un important tractat de control d'armes de la guerra

freda, el Tractat sobre l'Eliminació de Míssils de Curt i Mitjà Abast (Tractat INF) de 1987, perquè havia desplegat un nou míssil de creuer terrestre prohibit pel tractat. Aquests fets es produeixen en un context de deteriorament de les relacions polítiques entre Rússia i els EUA, fet que posa en relleu diferències fonamentals en els seus respectius objectius i prioritats en matèria de control d'armament.

Control multilateral d'armaments

Durant el 2017 també es van produir novetats relacionades amb altres tractats i iniciatives multilaterals sobre desarmament nuclear, control d'armes i no-proliferaió. Al febrer, la Conferència de Desarmament, l'únic fòrum multilateral per negociar acords sobre control d'armes i desarmament, va redoblar els seus esforços per sortir del punt mort que li ha impedit aprovar un programa de treball des de 2009. Va crear un grup de treball per fer balanç del progrés assolit en tots els temes de l'agenda de la Conferència de Desarmament i identificar interessos comuns per a un programa de treball amb un mandat de negociació. Al maig es va

celebrar a Viena el primer període de sessions del Comitè Preparatori per a la Conferència d'Examen del TNP de 2020. També hi va haver novetats relacionades amb dos temes no resolts de l'agenda multilateral de desarmament i no-proliferaió: un Tractat de Prohibició de Material Físsil (TPMF) i el Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears (TPCAN) de 1996. Al juliol i l'agost, un grup preparatori d'experts d'alt nivell es va reunir a Ginebra per estudiar la manera d'iniciar les negociacions sobre un TPFM. Al setembre es va celebrar a Nova York la 10a Conferència sobre mesures per facilitar l'entrada en vigor del TPCEN.

Sancions a Corea del Nord

El programa de Corea del Nord per desenvolupar armes nuclears i altres armes de destrucció massiva, en contravenció de les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU, va continuar sent motiu de preocupació internacional. Durant el 2017, el Consell de Seguretat va aprovar tres resolucions addicionals que imposaven sancions noves o amplïades a Corea del Nord en resposta als seus assajos d'armes nuclears i míssils balístics. ●

8. AMENACES QUÍMIQUES I BIOLÒGIQUES PER A LA SEGURETAT

Denúncies d'ús d'armes químiques a l'Iraq i Síria

L'ONU, l'Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques (OPAQ) i els governs van continuar avaluant les denúncies d'ús d'armes químiques a l'Iraq i Síria el 2017. Tant el Consell de Seguretat de l'ONU com el Consell Executiu de l'OPAQ van continuar encallats en la qüestió de la responsabilitat del Govern siria per l'ús d'armes químiques, en especial respecte a l'ús de gas sarín a Khan Shaykhoun el 4 d'abril. Aquest atac va empènyer els EUA a atacar amb míssils de creuer Tomahawk una base aèria siriana.

El mandat del Mecanisme Conjunt d'Investigació (MCI) de l'OPAQ-ONU a Síria va expirar al novembre perquè el Consell de Seguretat va ser incapaç d'acordar una pròrroga. Durant la seva vigència, l'MCI va publicar set informes en què va responsabilitzar el Govern siria de quatre atacs amb armes químiques i a actors no estatals de dos més. La tasca de l'Equip d'Avaluació de la Declaració de l'OPAQ sobre la integritat i correcció de les declaracions de Síria a la Secretaria Tècnica, i de la Missió Investigadora de l'OPAQ per avaluar les acusacions d'ús d'armes químiques a Síria, continuarà el 2018. Aquesta Missió va proporcionar a l'MCI la informació de referència sobre les acusacions d'ús d'armes químiques.

A mesura que l'Estat Islàmic perdia territori a l'Iraq i Síria, diversos governs es van esforçar per verificar les intencions i capacitats del grup en relació amb les armes químiques. El treball de les investigacions i els processos penals internacionals, com el

“Mecanisme internacional, imparcial i independent d'assistència en els delictes més greus en virtut del dret internacional comesos a Síria des del març de 2011”, establert per l'Assemblea General de l'ONU a finals de 2016, podria afavorir el consens internacional sobre la responsabilitat en tots els casos confirmats d'ús d'armes químiques.

Control d'armes químiques

Rússia —el país que posseïa més armes químiques— va completar la destrucció del seu arsenal el 2017, com requeria la Convenció sobre armes químiques (CAQ) de 1993. La 22a Conferència d'estats part de la CAQ es va reunir al novembre de 2017 per examinar la planificació de la quarta Conferència d'examen de la CAQ, que se celebrarà el 2018, i va elegir el seu pròxim director general, l'ambaixador espanyol Fernando Arias.

Control d'armes biològiques

Al desembre, la reunió anual dels estats part de la Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques de 1972 va acordar un nou procés de reunions anuals entre períodes de sessions per a 2018-20. Els estats part continuaran discutint i promovent una interpretació comuna i una acció efectiva sobre determinats temes. Encara que alguns estats part desitgen que les interaccions entre membres s'orientin cap a debats més específics sobre compliment, el resultat de la reunió de 2017 representa una continuació de l'*statu quo*, pel qual la informació, els punts de vista i les millors pràctiques sobre les diverses disposicions de la Convenció s'intercanvien en reunions anuals d'experts i reunions dels estats part amb el suport de la Unitat de Suport a l'Aplicació, amb seu a Ginebra. ●

9. CONTROL D'ARMES CONVENCIONALS

Control humanitari d'armes

La regulació de les diferents categories d'armes com a mitjà per millorar l'observança del dret internacional humanitari ha esdevingut un tema important en el control d'armes convencionals. Amb tot, la participació en acords humanitaris de control d'armes dista molt de ser universal i els estats part d'aquests acords encara afronten molts problemes relatius a l'aplicació. Segons alguns estats i grups de la societat civil, també hi ha llacunes en el control humanitari d'armes i en la llei de desarmament que s'han d'abordar. El 2017 van continuar les negociacions per resoldre alguns d'aquests problemes en el marc de la Convenció sobre Certes Armes Convencionals (Convenció CAC) de 1981, la Convenció sobre la Prohibició de Mines Antipersona (Convenció MAP) de 1997 i la Convenció sobre les Bombes de Dispersió (CBD) de 2008.

L'Afganistan i el Líban es van adherir a la Convenció CAC el 2017 i van elevar el nombre d'estats part a 125. Aquesta Convenció, que també ha estat un vehicle per debatre com regular les tecnologies noves o emergents, el 2017 va centrar l'atenció en els sistemes autònoms d'armes letals (SAAL). Per primera vegada, aquests debats es van sostenir en el format de grup d'experts governamentals (GEG), que van examinar els aspectes tecnològics, militars i eticojurídics de les tecnologies emergents en l'àmbit dels SAAL. Si bé no es van adoptar decisions substantives, sí que es va recomanar que el GEG es tornés a reunir el 2018 durant deu dies per centrar-se en la caracterització dels sistemes en qüestió i les

implicacions de la interacció persona-màquina.

La creixent preocupació internacional per l'ús d'armes incendiàries i armes explosives en zones poblades, en especial pels grups armats no estatals que utilitzen artefactes explosius improvisats, no va generar nous resultats concrets durant els debats en el marc de la Convenció CAC. La falta de consens es va veure agreujada per la cancel·lació de diverses reunions d'experts per manca de finançament. Els estats part van acordar continuar discutint algunes de les qüestions el 2018.

Mines antipersona i bombes de dispersió

El 2017 Sri Lanka i Palestina es van convertir en els estats part 163 i 164 de la Convenció MAP, que va celebrar el seu 20è aniversari al setembre. El 2016, les víctimes mundials de les mines antipersona van assolir el seu nivell més alt des de 1999, en gran part com a conseqüència dels conflictes armats a l'Afganistan, Líbia, Ucraïna i el Iemen. El 2017, Algèria i Moçambic es van declarar lliures de mines terrestres, però 57 estats i quatre zones segueixen contaminades. També es van organitzar debats sobre altres tipus de mines en el marc de la Convenció CAC, i Benín i Madagascar van ratificar la CBD, fet que va elevar a 102 el nombre d'estats part. Durant l'any es van continuar utilitzant bombes de dispersió a Síria i el Iemen. ●

10. CONTROLS SOBRE EL COMERÇ D'ARMES I MATERIAL DE DOBLE ÚS

El 2017 van prosseguir els esforços mundials, multilaterals i regionals per reforçar els controls sobre el comerç d'armes convencionals i material de doble ús relacionats amb les armes convencionals, biològiques, químiques i nuclears i els seus sistemes vectors. Van augmentar els membres dels diferents instruments internacionals i multilaterals que treballen per promoure normes per controlar el comerç d'armes i material de doble ús. Com en anys anteriors, l'aplicació efectiva d'aquests instruments va continuar sent difícil de garantir, segons denoten els desacords entre ONG i estats sobre com mesurar i garantir l'aplicació efectiva del Tractat sobre Comerç d'Armes (TCA) de 2013, les nombroses denúncies de violacions dels embargaments d'armes de l'ONU i les dificultats per garantir que els controls del comerç d'armes i material de doble ús no perdin el pas de l'evolució tecnològica i comercial.

El Tractat sobre Comerç d'Armes

La tercera conferència dels estats part del TCA va tenir lloc a Ginebra al setembre de 2017. Si bé es van adoptar una sèrie de decisions clau, es van reproduir les tensions entre els estats part i el conjunt d'ONG partidàries de la creació del TCA. A més, encara que el nombre d'estats part del tractat va continuar augmentant, l'observança de les obligacions d'informació i finançament va continuar sent insuficient en diversos àmbits. Els esforços per incrementar els estats adherits s'han centrat en els darrers anys en l'Àsia perquè la regió afronta una sèrie de problemes de seguretat que el TCA pretén resoldre, però

EMBARGAMENTS MULTILATERALS D'ARMES EN VIGOR, 2017

Nacions Unides (13 embargaments)

- Corea del Nord • Eritrea • Iemen (FNG)
- Iran • Iraq (FNG) • ISIS (Daesh), al-Qaeda i individus i entitats associats • Líban (FNG)
- Líbia (FNG) • República Centreafricana (FNG) • República Democràtica del Congo (FNG) • Somàlia (FNG) • Sudan (Darfur)
- Talibans

Unió Europea (21 embargaments)

Aplicacions d'embargaments de l'ONU (9):

- Al-Qaeda, talibans i individus i entitats associats • Eritrea • Iemen (FNG) • Iraq (FNG) • Líban (FNG) • Líbia (FNG)
- República Centreafricana (FNG)
- República Democràtica del Congo (FNG)
- Somàlia (FNG)

Adaptacions d'embargaments de l'ONU (3):

- Corea del Nord • Iran • Sudan (Darfur)

Embargaments sense equivalent a l'ONU (9):

- Bielorrússia • Egipte • Myanmar • Rússia
- Síria • Sudan del Sud • Veneçuela
- Zimbàbue • Xina

Lliga Àrab (1 embargament)

- Síria

FNG = fuerzas no governmentals.

la dinàmica política actual de la regió és un gran obstacle per augmentar del nombre d'estats part.

Embargaments multilaterals d'armes

El 2017 hi havia en vigor 35 embargaments multilaterals d'armes: 13 d'imposats per l'ONU, 21 per la UE i 1 per la Lliga d'Estats Àrabs. Dels 21 embargaments de la UE, 9 van aplicar directament embargaments de l'ONU, 3 eren similars a embargaments de l'ONU però diferien en l'abast geogràfic o en els tipus d'armes coberts i 9 no tenien equivalent en l'ONU. La majoria només cobrien armes convencionals, però els de l'ONU i la UE sobre l'Iran i Corea del Nord,

i l'embargament de la UE sobre Rússia, també cobrien les exportacions de material de doble ús. El 2017 se'n va imposar un de nou, de la UE a Veneçuela. Com en anys anteriors, les investigacions de l'ONU van revelar problemes en l'aplicació dels seus embargaments, amb nombroses denúncies de violacions, tot i que l'abast i la importància d'aquestes violacions variaven molt, ja que en alguns casos es tractava de grans enviaments d'armes en contravenció de l'embargament i en d'altres d'un estat proveïdor o receptor que no havia notificat una transferència a un comitè de sancions.

Règims de control de les exportacions

Tots els règims multilaterals de control de les exportacions —Grup Austràlia, Règim de Control de la Tecnologia de Míssils (RCTM), Grup de Subministradors Nuclears (GSN) i Acord de Wassenaar sobre control de les exportacions d'armes convencionals i articles i tecnologies de doble ús— van actualitzar les seves respectives llistes de control el 2017. Com en anys anteriors, un dels problemes fonamentals a què s'enfrontaven tots els règims era el de garantir que les llistes de control continuessin tenint en compte els avenços, sovint ràpids, en articles, programari i tecnologia. En els darrers anys, tots els règims han tingut dificultats a l'hora d'admetre nous membres, a causa del requisit que tots els membres existents han d'aprovar la sol·licitud. Amb tot, el 2017 l'Índia va ser admesa a l'Acord de Wassenaar i a principis de 2018 al Grup Austràlia. Això és conseqüència de la seva admissió a l'RCTM el 2016. La sol·licitud d'adhesió de l'Índia al GSN continua suscitant una forta oposició entre un grup de països encapçalats per la Xina. Durant el 2017 es van produir pocs canvis en els

controls de les exportacions de la UE, i les principals novetats han estat els debats sobre la proposta de refosa del Reglament de la UE sobre material de doble ús.

Controls sobre les transferències intangibles de tecnologia

Els principals règims de control de les exportacions, els controls de la UE sobre el comerç d'armes i material de doble ús i els embargaments d'armes de l'ONU i de la UE, tots inclouen controls sobre les Transferències Intangibles de Tecnologia (TIT). En general, les TIT es divideixen entre les que impliquen transferències de dades tècniques i les que impliquen transferències de coneixements i assistència tècnica. Les TIT són particularment difícils de detectar, fet que en dificulta el seguiment que en fan les autoritats nacionals. A més, els controls sobre les TIT poden generar importants costos d'adaptació per a les empreses i els instituts de recerca. Els problemes en aquest àmbit no faran més que aguditzar-se en els propers anys, a mesura que els nous models de comercialització i tecnologies augmentin el volum i l'abast de les TIT que poden estar subjectes a controls d'exportació. Durant el 2017 es va debatre quina era la millor manera d'estructurar i aplicar els controls sobre les TIT, sobretot en el context de la revisió del Reglament de la UE sobre material de doble ús, però també en els règims de control de les exportacions. Els problemes bàsics en aquesta àrea són si els controls d'exportació s'haurien d'aplicar a la informàtica en núvol —i com—, així com els problemes que planteja la fabricació additiva (també dita impressió 3D) com a facilitador de TIT i com a multiplicador dels riscos de proliferació associats. ●

ANNEXOS

Acords de control d'armes i desarmament en vigor, 1 de gener de 2018

- 1925 Protocol per a la prohibició de l'ús en la guerra de gasos asfixiants, tòxics o d'altres, i dels mètodes bacteriològics amb finalitats bèl·liques (Protocol de Ginebra del 1925)
- 1948 Convenció sobre la prevenció i la sanció del delictes de genocidi (Convenció sobre el genocidi)
- 1949 Convenció de Ginebra (IV) sobre la protecció dels civils en temps de guerra; i Protocols I i II del 1977 relatius a la protecció de les víctimes de conflictes armats internacionals i no internacionals
- 1959 Tractat Antàrtic
- 1963 Tractat de prohibició d'assaigs nuclears a l'atmosfera, l'espai exterior i el fons marí (Tractat de prohibició parcial d'assaigs nuclears, TPPAN)
- 1967 Tractat sobre els principis que han de regir les activitats dels estats en l'exploració i la utilització de l'espai ultraterrestre, inclosa la lluna i altres cossos celestes (Tractat de l'espai ultraterrestre)
- 1967 Tractat de proscripció de les armes nuclears a l'Amèrica Llatina i el Carib (Tractat de Tlatelolco)
- 1968 Tractat de no-prolifерació d'armes nuclears (Tractat de no-prolifерació, TNP)
- 1971 Tractat per a la prohibició de l'emplaçament d'armes nuclears i altres armes de destrucció massiva als fons marins i oceànics i al seu subsòl (Tractat sobre els fons marins)
- 1972 Convenció sobre la prohibició del desenvolupament, la producció i l'emmagatzematge d'armes bacteriològiques (biològiques) i tòxiques i sobre la seva destrucció (Convenció sobre armes biològiques i tòxiques, CABT)
- 1974 Tractat sobre la limitació d'assaigs nuclears subterranis (Tractat sobre la limitació dels assaigs nuclears, TLAN)
- 1976 Tractat sobre les explosions nuclears subterranies amb finalitats pacífiques (Tractat sobre explosions nuclears pacífiques, TENP)
- 1977 Convenció sobre la prohibició d'utilitzar tècniques de modificació ambiental amb finalitats militars o hostils (Convenció ENMOD)
- 1980 Convenció sobre la protecció física dels materials nuclears
- 1981 Convenció sobre prohibicions o restriccions de l'ús de certes armes convencionals que puguin considerar-se excessivament nocives o d'efectes indiscriminats (Convenció CAC, o Convenció sobre "armes inhumanes")
- 1985 Tractat de la zona lliure nuclear del Pacífic sud (Tractat de Rarotonga)
- 1987 Tractat sobre l'eliminació de míssils de curt i mitjà abast (Tractat INF)
- 1990 Tractat sobre les forces armades convencionals a Europa (Tractat FCE)
- 1992 Tractat dels cels oberts
- 1993 Convenció sobre la prohibició del desenvolupament, la producció, l'emmagatzematge i l'ús d'armes químiques i sobre la seva destrucció (Convenció sobre armes químiques, CAQ)
- 1995 Tractat de la zona lliure d'armes nuclears del sud-est asiàtic (Tractat de Bangkok)
- 1996 Tractat sobre una zona lliure d'armes nuclears a l'Àfrica (Tractat de Pelindaba)
- 1996 Acord sobre el control subregional d'armament (Acord de Florència)
- 1997 Convenció interamericana contra la fabricació i el tràfic il·lícits d'armes de foc, municions, explosius i altres materials relacionats
- 1997 Convenció sobre la prohibició d'ús, emmagatzematge, fabricació i transferència de mines terrestres antipersona i sobre la seva destrucció (Convenció MAP)
- 1999 Convenció interamericana sobre transparència en les adquisicions d'armes convencionals
- 2001 Protocol sobre el control de les armes de foc, les municions i altres materials relacionats a la regió de la Comunitat de

l'Àfrica Meridional per al Desenvolupament (SADC)

- 2004 Protocol de Nairobi per a la prevenció, el control i la reducció de les armes lleugeres a la regió dels Grans Llacs i la banya d'Àfrica
- 2006 Convenció de la CEDEAO sobre armes petites i armes lleugeres, municions i altres materials relacionats
- 2006 Tractat per a l'establiment d'una zona lliure d'armes nuclears a l'Àsia Central (Tractat de Semipalatinsk)
- 2008 Convenció sobre les bombes de dispersió
- 2010 Tractat sobre les mesures per a la ulterior reducció i limitació de les armes ofensives estratègiques (Nou START)
- 2010 Convenció de l'Àfrica Central per al control de les armes petites i les armes lleugeres, les municions i totes les parts i els components que es poden utilitzar per a la seva fabricació, reparació i muntatge (Convenció de Kinshasa)
- 2011 Document de Viena del 2011 sobre mesures per fomentar la confiança i la seguretat
- 2013 Tractat sobre comerç d'armes (TCA)

Acords que no estaven en vigor,

1 de gener de 2018

- 1996 Tractat per a la prohibició completa dels assaigs nuclears (TPCAN)
- 1999 Acord sobre l'adaptació del Tractat FCE
- 2017 Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears

Organismes de cooperació en matèria de seguretat

El 29 de març de 2017, el Regne Unit va notificar al Consell Europeu la seva intenció d'abandonar la Unió Europea el 29 de març de 2019 mitjançant l'aplicació de l'article 50 del Tractat de la UE. Altres esdeveniments del 2017 van ser l'adhesió del Marroc a la Unió Africana i la de Saint Vincent i les Grenadines a l'Organisme Internacional d'Energia Atòmica (AIEA). ●

CRONOLOGIA 2017, ESDEVENIMENTS PRINCIPALS

- 1 gen. António Guterres es converteix en el novè secretari general de l'ONU.
- 28 feb. La Xina i Rússia veten una resolució del Consell de Seguretat de l'ONU que hauria imposat sancions contra Síria per l'ús d'armes químiques.
- 31 mar. El Consell de Seguretat de l'ONU reconeix la importància de la crisi del llac Txad i emet per unanimitat la Resolució 2349 contra el terrorisme i les violacions dels drets humans a la regió.
- 13 abr. Els EUA llancen la bomba no nuclear més gran mai utilitzada en combat (la bomba aèria GBU-43/B), contra una base d'Estat Islàmic a l'Afganistan.
- 6 mai. S'acorda un alto el foc parcial a l'oest de Síria i es creen zones de distensió en un acord entre l'Iran, Rússia, Síria i Turquia.
- 1 jun. El president nord-americà Donald J. Trump anuncia que retira els EUA de l'Acord de París sobre el canvi climàtic.
- 7 jul. S'aprova el Tractat sobre la prohibició de les armes nuclears.
- 28 ago. Un enfrontament fronterer entre l'Índia i la Xina acaba després de 73 dies de bloqueig.
- 3 set. Corea del Nord duu a terme el seu sisè i més gran assaig nuclear.
- 6 oct. La Campanya internacional per a l'abolició de les armes nuclears guanya el Premi Nobel de la Pau.
- 16 nov. Expira el mandat a Síria del Mecanisme Conjunt d'Investigació de l'OPAQ-ONU.
- 9 des. L'Iraq declara la victòria en la seva guerra contra EI.

BASES DE DADES DEL SIPRI

- Base de dades sobre despesa militar
- Base de dades sobre la indústria armamentística
- Base de dades sobre transferències d'armes
- Base de dades sobre embargaments d'armes
- Base de dades sobre informes nacionals
- Base de dades sobre operacions de pau multilaterals

Accés a les bases de dades del SIPRI al seu lloc web.

FUNDIPAU (FUNDACIÓ PER LA PAU)

FundiPau és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència entre persones i pobles.

Duu a terme activitats d'educació, sensibilització, incidència i mobilització social per la pau, el desarmament i la resolució no violenta dels conflictes.

Des de FundiPau estem convençuts que la traducció al català del resum de l'anuari *SIPRI Yearbook 2018*, un material de referència internacional, proporciona un instrument cabdal per a la divulgació i la sensibilització a favor de la cultura de pau a casa nostra.

Publicacions recents de FundiPau sobre desarmament

Informe: *Análisis de las exportaciones españolas de material de defensa, de otro material y de productos y tecnologías de doble uso en 2017*

FundiPau et al.

Madrid / Barcelona 2018

Per a més detalls: www.fundipau.org

Edició en català a cura de:

FundiPau

Av. Meridiana, 30-32, esc. A, entl. 2a
08018 Barcelona - Telèfon 93 302 51 29
info@fundipau.org

Amb el suport de:

INSTRUCCIONS PER FER COMANDES DEL SIPRI YEARBOOK 2018

SIPRI Yearbook 2018: Armaments, Disarmament and International Security

Publicat en paper i en versió electrònica per Oxford University Press

ISBN 978-0-19-882155-7, tapa dura

ISBN 978-0-19-186088-1, versió electrònica

Per a més detalls, visiteu **www.sipriyearbook.org**

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

Signalistgatan 9
SE-169 72 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

STOCKHOLM INTERNATIONAL
PEACE RESEARCH INSTITUTE

SIPRI YEARBOOK 2018

Armaments, Disarmament and International Security

L'anuari del SIPRI, apreciat arreu del món per polítics, diplomàtics, periodistes, docents i estudiants, és una font d'informació i anàlisi autoritzada i independent sobre armes, desarmament i seguretat internacional. Ajuda a entendre l'evolució en matèria de seguretat internacional, armes i tecnologia, despesa militar, comerç d'armes i producció d'armament, així com els conflictes armats i la gestió dels conflictes, juntament amb les iniciatives per controlar les armes convencionals, nuclears, químiques i biològiques.

Aquest quadern resumeix la 49a edició de l'anuari del SIPRI, que inclou les novetats de l'any 2017 en:

- *Els conflictes armats i la gestió de conflictes*, amb una visió general dels conflictes armats i els processos de pau a cinc regions (Amèrica, Àsia i Oceania, Europa, Orient Mitjà i nord d'Àfrica i l'Àfrica subsahariana), i presta una atenció especial a les tendències mundials i regionals en les operacions de pau.
- *La despesa militar, les transferències internacionals d'armes i l'evolució en la producció d'armes*, amb una anàlisi de la relació entre el deute, la despesa militar i el preu del petroli als països que depenen de la seva exportació, així com la transparència en la despesa militar i les transferències d'armes.
- *Les forces nuclears al món*, amb una visió general de cada un dels nou estats que tenen armes nuclears i els seus programes de modernització nuclear, així com l'explosió nuclear duta a terme per Corea del Nord.
- *El control d'armes nuclears*, sobre la negociació i obertura per a la signatura del Tractat sobre la Prohibició de les Armes Nuclears de 2017, el control d'armes nuclears i el desarmament entre Rússia i els EUA, l'aplicació del pacte nuclear de l'Iran i les sancions internacionals de no-proliferaçió contra Corea del Nord.
- *Les amenaces contra la seguretat química i biològica*, inclosa la investigació de les denúncies d'ús d'armes químiques a l'Orient Mitjà.
- *El control d'armes convencionals*, centrat en el control humanitari de les armes, incloses les iniciatives per regular els sistemes autònoms d'armes letals i les armes explosives en zones poblades.
- *Els controls sobre el comerç d'armes i material de doble ús*, amb l'evolució del Tractat sobre Comerç d'Armes, els embargaments multilaterals d'armes i els règims de control de les exportacions.

L'anuari també ofereix annexos amb la llista dels acords de control d'armes i desarmament, els òrgans de cooperació internacional en matèria de seguretat i els esdeveniments clau de 2017.